

Sygnatura akt I Ca 85/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2015r.

Sąd Okręgowy we Włocławku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariusz Nazdrowicz
Sędziowie:	SO Maria Woźniak SO Andrzej Witka-Jeżewski (spraw.)
Protokolant:	st. sek. sąd. Halina Baszewska

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2015 r. we Włocławku

na rozprawie

sprawy z powództwa E. S.

przeciwko Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej (...) (...)W.

o zwolnienie zajętych przedmiotów spod egzekucji

na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego w Aleksandrowie Kujawskim z dnia 13 listopada 2014r.,
sygnatura akt I C 834/13

1. oddala apelację;
2. zasądza od powódki E. S. na rzecz pozwanej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej (...) (...)W. kwotę 1 200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego przed sądem II instancji;
3. obciąża Skarb Państwa kosztami sądowymi w postępowaniu apelacyjnym od uiszczenia których była zwolniona powódka.

--	--	--

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2014 roku Sąd Rejonowy w Aleksandrowie Kujawskim I Wydział Cywilny, w sprawie z powództwa E. S. przeciwko Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej (...) (...) W. o zwolnienie zajętego przedmiotu spod egzekucji, zwolnił od egzekucji zamrażarkę marki I., zajęta przez Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w L.R. D. w sprawie Km (...), oddalił powództwo w pozostałej części oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje:

Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa K. (...) W. w dniu 9 kwietnia 2013 r. złożyła wniosek do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w L. o wszczęcie egzekucji przeciwko dłużnikowi J. S.. Dłużnik został poinformowany o wszczętym postępowaniu egzekucyjnym w dniu 20 maja 2013 r.

W. i K. S. i J. i I. S. zawarli umowę użyczenia następujących rzeczy ruchomych: mebli kuchennych, mebli w salonie, mebli i wyposażenia łazienek, automatu pralniczego, mebli sypialnianych, mebli w pokojach dziecięcych. W dniu 26 czerwca 2013 r. W. i K. małżonkowie S. oraz E. S. poświadczyli notarialnie przed Notariuszem M. P. sporządzoną w dniu 20 czerwca 2013 r. umowę darowizny wymienionych wyżej ruchomości na rzecz E. S..

W dniu 3 września 2013 r., w miejscu zamieszkania dłużnika J. S. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w L. R. D. dokonał zajęcia szeregu ruchomości. W dniu zajęcia I. S. przedłożyła komornikowi umowę darowizny części ruchomości na rzecz E. S., sporządzoną w dniu 20 czerwca 2013 r. J. S. oraz E. S. zostali poinformowani o zajęciu ruchomości w dniu 9 września 2013 r.

Powódka wraz z rodzicami J. i I. małżonkami S. zamieszkuje w domu jednorodzinnym położonym w (...). W domu tym komornik w dniu 9 września 2013 r. dokonał zajęcia ruchomości stanowiących jego wyposażenie. Powódka nie miała wiedzy na temat tego, kto zakupił wskazane ruchomości, ani jaka była wówczas kondycja finansowa dziadków – była wtedy dzieckiem. Z przekazów rodzinnych posiada wiedzę, że jedni dziadkowie pobudowali dom, a drudzy go wyposażyli.

Meble stanowiące wyposażenie kuchni wykonane były na zamówienie, zaś sprzęty kuchenne zostały w nie wbudowane. Zakup mebli wyposażenia domu w większości został dokonany przed 2002 r. Zamrażarka I. została zakupiona w dniu 26 czerwca 2010 r. przez K. S.. Meble były w dobrym stanie, właściciele dbali o nie. Ruchomości nosiły ślady użytkowania.

W dniu 27 września 2013 r. powódka E. S. wniosła do Sądu Rejonowego w Aleksandrowie Kujawskim pozew o zwolnienie spod egzekucji zajętych ruchomości wskazanych w pozwie.

Sąd Rejonowy dokonał oceny dowodów, wskazał na dokumenty dołączone przez strony oraz akta komornicze Km (...). Podkreślił znaczenie opinii biegłej.

Za nieudowodnione Sąd uznał twierdzenie powódki, jakoby w chwili zawarcia umowy darowizny właścicielami ruchomości (z wyłączeniem zamrażarki I.) byli W. i K. małżonkowie S., a w konsekwencji, iż prawo własności ruchomości w chwili ich zajęcia przysługiwało powódce E. S..

Następnie Sąd I instancji wskazał na treść art. 841 k.p.c., mającego zastosowanie w sprawie. Przyjął, że E. S. zachowała termin przewidziany art. 841 §3 k.p.c.

Dalej dokonał ustaleń, czy skierowanie egzekucji do wskazanych przez nią ruchomości narusza jej prawa.

Zdaniem Sądu Rejonowego powódka wykazała, iż prawo własności zamrażarki marki I. przeszło z W. i K. S. na rzecz E. S., w tym zakresie Sąd ten zwolnił od zajęcia dokonanego w sprawie Km (...)tę rzecz. Jednak poza wskazanym wyżej urządzeniem, powódka nie wykazała, iż prawo własności ruchomości wskazanych w pozwie przysługiwało W. i K. S..

Sąd Rejonowy wskazał, że umowy przedłożone w niniejszej sprawie mają status dokumentu prywatnego, wobec czego mogą stanowić dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Zgodnie z art. 253 k.p.c. jeżeli strona zaprzecza prawdziwości dokumentu prywatnego, który od niej nie pochodzi, prawdziwość dokumentu powinna udowodnić strona, która chce z niego skorzystać, w tym przypadku powódka E. S.. Dokument prywatny korzysta więc z domniemania, iż złożone w nim oświadczenie złożyła osoba, która je podpisała, a także że dokument jest autentyczny. Zauważył przy tam, że regulacja art. 245 i 253 k.p.c. nie wyłącza dopuszczalności, a nawet konieczności, dokonywania przez sąd wykładni oświadczeń woli zawartych w dokumencie prywatnym, a w razie

niejasności jego treści, ustalania jej na podstawie innych dowodów. Nie wyłącza też konieczności dokonania oceny dokumentu prywatnego, jako dowodu w sprawie, przy zastosowaniu zasad art. 233 § 1 k.p.c.

Zdaniem Sądu I instancji E. S. nie wykazała, kto sfinansował zakup wyposażenia domu jednorodzinnego położonego w (...). Brak jest dowodów zakupów (faktur, paragonów), wykazania możliwości dziadków powódki sfinansowania tak okazałej inwestycji, czy choćby zeznań samych zainteresowanych. Zeznania powódki nie wyjaśniły wątpliwości.

Nawet przy założeniu, iż W. i K. S. umeblowali i wyposażyli dom jednorodzinny w (...), brak jest podstaw do przyjęcia, iż ich wolą było użyczenie przedmiotowych ruchomości J. i I. S., a nie ich darowanie. Zdaniem Sądu Rejonowego dowody zgromadzone w sprawie przekonują, iż przedmioty te zostały darowane, a nie użyczone. Również z opinii biegłej wynika, że meble stanowiące wyposażenie kuchni są wykonane na zamówienie na wymiar, a sprzęty kuchenne są w nie wbudowane, co świadczy o tym, że żadna ze stron nie liczyła się z możliwością zwrotu wskazanych ruchomości – niemożliwe byłoby ich późniejsze fizyczne przeniesienie i zwrot użyczającym.

Zdaniem Sądu Rejonowego rzeczywistą wolą W. i K. S. – przy założeniu, iż to oni zakupili wskazane we wniosku ruchomości – było darowanie tych sprzętów J. i I. S.. Wobec powyższego, w chwili zawarcia umowy darowizny, darczyńcy nie byli właścicielami darowanych ruchomości, więc prawo własności tych urządzeń nie przeszło na rzecz E. S..

Sąd Rejonowy zwrócił też uwagę na fakt, że ruchomości wymienione w umowie użyczenia i w umowie darowizny wskazane są bardzo ogólnie, wręcz gatunkowo. Sąd Rejonowy przyznał rację twierdzeniom pozwanej, iż tak określone ruchomości można by odnaleźć niemal w każdym domu, gdyż stanowią standardowe wyposażenie. Nie można wobec tego określić, czy ruchomości będące przedmiotem zajęcia komorniczego dokonanego w dniu 3 września 2013 r. są tymi samymi, których dotyczyły wskazane umowy.

Sąd Rejonowy wskazał, że umowa darowizny została zawarta po poinformowaniu dłużnika J. S. o toczącym się wobec niego postępowaniu egzekucyjnym, (poinformowano w maju 2013 r., zaś darowizny dokonano 20 czerwca 2013 r.), w którym wnioskowano o zajęcie ruchomości, co może sugerować, iż została sporządzona w celu uniknięcia negatywnych skutków egzekucji. Natomiast umowa użyczenia została sporządzona w zwykłej formie pisemnej bez daty pewnej, wobec czego nie można ustalić kiedy tak naprawdę powstała – czy w związku z umową darowizny z czerwca 2013 r. czy też, jak w niej wskazano w 2002 r., w oderwaniu od zaistniałych obecnie okoliczności.

Sąd Rejonowy wskazał, że w orzecznictwie zauważa się, że art. 245 k.p.c. nie wyłącza konieczności dokonania oceny dokumentu prywatnego, jako dowodu w sprawie, zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów, określonej w art. 233 k.p.c. Dokument prywatny jest tylko jednym z dowodów i podobnie jak w wypadku innych dowodów, sąd ocenia, czy dowód ten ze względu na jego indywidualne cechy i okoliczności obiektywne zasługuje na wiarę, czy nie. Wynikiem tej oceny jest przyznanie lub odmówienie dowodowi z dokumentu waloru wiarygodności, ze stosownymi konsekwencjami w zakresie jego znaczenia dla ustalenia podstawy faktycznej orzeczenia.

Zdaniem Sądu Rejonowego E. S. nie wykazała, że przedstawione przez nią umowy (zwłaszcza umowa użyczenia) miały realne przełożenie na stosunki majątkowe w jej rodzinie. Sąd ten uznał, iż ocena dokumentów prywatnych w kontekście wszystkich okoliczności sprawy, prowadzi do wniosku, że dokumenty te nie mogą być uznane za wiarygodne. W konsekwencji E. S. nie udowodniła, że zajęcie wskazanych przez nią ruchomości narusza jej prawa i powództwo w niniejszej sprawie należało oddalić. O kosztach postępowania rozstrzygnięto na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka. Zaskarżyła wyrok Sądu Rejonowego w części oddalającej powództwo (pkt 2.) oraz w części rozstrzygającej o kosztach postępowania (pkt 3. i 4.), zarzucając:

1. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i nieprzedstawienie w uzasadnieniu wyroku wszystkich faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

2. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez przyjęcie, iż:
 - a. strona pozwana zaprzeczała prawdziwości dokumentów prywatnych - umów użyczeń i darowizny mebli,
 - b. przedłożone umowy darowizny i użyczenia były niewiarygodne,
 - c. W. i K. S. nie użyczyli mebli J. i I. małżonkom S. lecz je darowali,
 - d. powódka nie nabyła własności spornych ruchomości w wyniku dokonanej na jej rzecz darowizny.

Wskazując na powyższe wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku w części poprzez odmienne rozstrzygnięcie co do istoty sprawy i zwolnienie od egzekucji wszystkich wymienionych w pozwie ruchomości, zajętych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w L. R. D. w sprawie Km (...) oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Uzasadniając apelację powódka twierdziła, że Sąd Rejonowy bezkrytycznie podzielił zgłoszone przez pozwaną zarzuty dotyczące zbyt ogólnego opisu ruchomości w umowach i wątpliwości co do faktycznej daty sporządzenia umowy użyczenia. Ponadto, wbrew ustaleniom Sądu Rejonowego strona pozwana nie zaprzeczała prawdziwości dokumentów prywatnych.

Jeśli zaś idzie o datę sporządzenia umowy użyczenia, to zgłoszone w tym zakresie przez pozwaną wątpliwości powinny zostać rozstrzygnięte przez Sąd na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, czego Sąd Rejonowy nie dokonał. Nie dokonał nawet porównania obu oryginalnych dokumentów pod kątem czasu ich sporządzenia. Tylko pobieżna analiza w tym zakresie pozwalała na stwierdzenie znacznej różnicy w czasie powstania obu umów.

Sąd Rejonowy nie uwzględnił w wystarczającym zakresie wniosków płynących z opinii biegłej D. K., która stwierdziła, że zajęte ruchomości pochodzą sprzed 2002 r. Sąd I instancji pominął też całkowicie dokumentację fotograficzną, w której zostały utrwalone na tle mebli małe dzieci dłużnika J. S..

Zdaniem powódki postępowanie dowodowe wykazało bez żadnej wątpliwości, że zajęte przez komornika meble są tożsame z meblami wymienionymi w umowach użyczenia i darowizny. Okoliczność ta powinna przesądzić o odrzuceniu wątpliwości co do daty sporządzenia umowy użyczenia.

Ponadto protokół zajęcia obejmował znacznie więcej ruchomości aniżeli te, które są przedmiotem niniejszego postępowania. Pozostałe ruchomości, stanowiące również wyposażenie domu w S., stanowiły składniki majątku wspólnego małżonków J. i I. S.. I. S. wystąpiła z równoległym do niniejszego powództwa pozwem przeciwko pozwanej o zwolnienie zajętych przedmiotów spod egzekucji, które zostało w całości uwzględnione. Okoliczność ta podważa logikę rozumowania, wedle którego informacja o wszczęciu egzekucji w dniu 20 maja 2013 r. skutkowałą sporządzeniem w dniu 20 czerwca 2013 r. umowy darowizny, w celu uniknięcia negatywnych skutków egzekucji. Sporządzenie umowy darowizny nie miało jakiegokolwiek związku z podjęciem egzekucji wobec J. S..

Zdaniem apelującej brak wykazania przez nią dowodów zakupu sprzed kilkunastu lat oraz braku indywidualnych oznaczeń mebli w umowach użyczenia i darowizny nie miał znaczenia dla oceny dowodów. Nie ma bowiem potrzeby i zwyczaju przechowywania paragonów rzeczy zakupionych na prywatny użytek w gospodarstwach domowych. W umowach opisano natomiast precyzyjnie rodzaj ruchomości i ich usytuowanie.

Ponadto, wbrew twierdzeniom Sądu Rejonowego, analiza treści złożonych przez powódkę zeznań wyklucza zarzucany brak ich jasności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja, jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Sąd Okręgowy podzielił w całości ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy i dokonaną na ich podstawie ocenę prawną oraz przyjął je za własne.

Prawidłowo wskazał Sąd Rejonowy, że podstawa do wytoczenia powództwa o zwolnienie zajętego przedmiotu od egzekucji występuje wówczas, gdy w toku zajęcia zostały naruszone prawa osoby trzeciej, np. dana rzecz jest własnością tej osoby.

Sąd Rejonowy dokonał obszernej oceny umowy użyczenia opatrzonej datą 14 stycznia 2002 r. Zgodnie z treścią art. 710 k.c. użyczenie jest umową, na podstawie której użyczający zobowiązuje się zezwolić biorącemu przez czas oznaczony albo nieoznaczony - na bezpłatne używanie oddanej mu w tym celu rzeczy. Cechą charakterystyczną użyczenia, odróżniającą je od zbliżonego typologicznie najmu, ale za to upodabniającą do darowizny, jest ujęta w opisie ustawowym nieodpłatność oraz motyw bezinteresowności, dlatego wyłącznym obowiązkiem użyczającego pozostaje znoszenie używania rzeczy przez biorącego oraz powstrzymywanie się od jakichkolwiek czynności unicestwiających lub tylko ograniczających jego - wynikające z umowy - uprawnienie. Treść stosunku użyczenia, a zarazem jego społeczno-gospodarcza funkcja sprowadzają się zatem do - motywowanego zazwyczaj chęcią pomocy, dobroczynnością lub inną bezinteresowną pobudką - przysporzenia przez użyczającego korzyści kontrahentowi (uzasadnienie uchwały SN z 8 lipca 1992 r., III CZP 81/92, OSNCP 1993, nr 3, poz. 30).

Umowa użyczenia może być zawarta w dowolnej formie (ustnej, pisemnej, w formie aktu notarialnego, także przez czynności konkludentne). Po uchyleniu art. 75 k.c. ustawa nie wymaga także zachowania formy pisemnej dla celów dowodowych ze względu na wartość rozporządzenia prawem. Jeżeli jednak strony zawarły umowę w takiej formie, jej uzupełnienie lub zmiana również wymaga zachowania odpowiedniej formy (art. 77 k.c.).

Sąd Rejonowy oceniając dokument prywatny potwierdzający zawarcie umowy użyczenia, wbrew twierdzeniom apelującej, nie naruszył art. 233 § 1 k.p.c. Oceny tej dokonał na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału chociaż według własnego przekonania. Przytoczenie w apelacji odmiennej, własnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, nie może być uznane za skuteczne, przy jednoczesnym zaniechaniu wykazania, że ocena dokonana przez sąd przekracza granicę swobodnej oceny dowodów, którą wyznaczają czynniki logiczny i ustawowy, zasady doświadczenia życiowego, aktualny stan wiedzy, stan świadomości prawnej i dominujących poglądów na sądowe stosowanie prawa.

W sprawie pozwana wyraziła wątpliwość nie co do faktu sporządzenia umowy przez jej strony i jej podpisania, ale daty tej czynności prawnej. Ta wątpliwość nie została usunięta za pomocą dowodu z opinii biegłej, która potwierdziła, że wszystkie ruchomości wymienione w umowie w dacie jej zawarcia były już zakupione. Oczywistym jest bowiem, że celem opinii biegłej było ustalenie, że w dacie sporządzania umowy jakiś przedmiot nie został jeszcze wyprodukowany. Takie ustalenie spowodowałoby ocenę umowy jako nie sporządzonej w dacie w niej określonej. Jednak nie ma racji apelująca, że przeprowadzenie tego dowodu usunęło wątpliwości co do umowy - jej rzeczywistej treści czy ew. daty jej zawarcia.

Słusznie Sąd Rejonowy wskazał, że rzeczywistą wolą W. i K. S. - przy założeniu, iż to oni zakupili wskazane we wniosku ruchomości i przekazali je swoim dzieciom - było darowanie tych sprzętów J. i I. S.. Wynika to z okoliczności zawarcia umowy - wszystkie przedmioty wymienione w umowie (co potwierdza dokumentacja fotograficzna przedstawiona przez powódkę) stanowiły i stanowią wyposażenie domu mieszkalnego, którego właścicielami są J. i I. S.. To właściciele domu i ich dzieci korzystali z nich przez wiele lat, w tym czasie przedmioty te utraciły w znacznej części swoją początkową wartość. Brak jakichkolwiek innych dowodów - z wyjątkiem przedstawionej na potrzeby niniejszego postępowania umowy - które potwierdziłyby, że nie byli ich właścicielami. Nawet więc, gdyby przyjąć, że do zawarcia umowy użyczenia doszło pomiędzy stronami w dacie w niej uwidocznionej jest to umowa nieważna. Zgodnie bowiem z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów.

Wobec powyższego, w chwili zawarcia umowy darowizny, darczyńcy nie byli właścicielami darowanych ruchomości, więc prawo własności tych urządzeń nie przeszło na rzecz E. S..

W tej konkretnej sprawie ocena umowy (nie tylko jej treści, ale również okoliczności zawarcia) w całym kontekście faktów ustalonych w sprawie jest szczególnie istotna, bowiem umowa użyczenia stanowiła jedyny dowód, wbrew twierdzeniom apelującej, skutecznego przejścia na nią prawa własności ruchomości. Charakterystyczne jest, że strony tej umowy odmówiły składania zeznań w sprawie w charakterze świadków.

Wobec powyższego apelację należało oddalić, na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach rozstrzygnięto na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z wynikiem postępowania. Sąd Okręgowy nałożył na powódkę obowiązek zwrotu kosztów sądowych od uiszczenia których E. S. była zwolniona w postępowaniu apelacyjnym, przyjmując, że przyczyna dla której udzielono zwolnienia istnieje w dalszym ciągu.